

Arbres magnífics (2)

Marc Marí i Romeo

Tal com vàrem avançar l'any passat, enguany fem la segona part de les cinc que han de completar la col·lecció d'arbres magnífics del nostre municipi.

Entre els cinc arbres que presentem en aquest volum del *Llibre de la Festa Major* n'hi ha un que ja ha desaparegut, però hem volgut mantenir la seva fitxa ja que durant molts anys va formar part del paisatge de la plana i era un dels exemplars més destacats de la seva espècie a Catalunya. La resta continuen sortosament al seu lloc i esperem poder-los veure encara per molts anys.

Per conèixer la ubicació dels arbres que presentem en aquest article, podeu consultar el plànol de situació publicat en l'article del *Llibre de la Festa Major* de l'any 2006.

Malgrat que les fotografies que publiquem no els fan justícia, a causa de la necessària reducció de la seva mida, espero que les fitxes serveixin de motivació per fer una passejada i conèixer els exemplars en viu. Gaudiu contemplant-los i respecteu-los a ells i a la propietat a la qual pertanyen.

Igual que l'any passat, vull posar de manifest que aquesta col·lecció va ser recollida en l'exposició "Arbres magnífics" que es va poder fer gràcies al treball de recerca realitzat durant molts anys per en Lluís Madrenas per tot el Baix Empordà. Els textos han estat adaptats a partir dels de l'exposició, que van ser escrits per la Glòria Pi, l'Elena Padró i el propi Lluís Madrenas.

Tampoc vull deixar de reconèixer, un any més, el mèrit dels propietaris dels arbres, que han volgut i pogut conservar-los. Incloc en aquest reconeixement els que van intentar-ho, però no van poder fer res per salvar els arbres que s'han perdut.

Oliveres
(foto L. Madrenas)

Oliveres del camp del mas Déu

Les oliveres que pertanyen a l'olivar del camp del mas Déu fan la funció d'arbres ornamentals a la gasolinera que hi ha actualment. Aquestes no van haver de ser trasplantades.

Fitxa tècnica

Nom català: olivera

Nom castellà: olivo

Nom científic: *Olea europaea*

Família: oleàcies

Fulla: perenne. Té forma lanceolada, és gruixuda i d'un verd grisós per sobre.

Floració: a la primavera

Fructificació: el fruit és completament madur a l'inici de l'hivern.

Origen: mediterrani

Hàbitat: es planta a totes les àrees de clima favorable i en estat natural creix en llocs secs i rocosos a la regió mediterrània meridional.

Alçada: no és massa alta, de 7 a 15 m.

Longevitat: pot passar de llarg el miler d'anys.

Usos i curiositats: l'oli i les olives van ser una de les principals fonts d'ingressos de moltes famílies. Actualment, també es planta com a ornamental als jardins per les formes del tronc i l'atractiu fullatge verd plata. L'olivera és un arbre de gran bellesa i és considerat l'arbre de la pau.

Magnòlia
(foto L. Madrenas)

Magnòlia de l'horta d'en Quintana

La magnòlia de l'horta d'en Quintana, amb unes mides de 17 m d'alçada, 18 m de capçada i 4,30 m de perímetre, era una de les més remarcables de Catalunya. L'any en què vàrem fer l'exposició, la magnòlia estava afectada per un assecatge a la meitat de la tija. Malgrat els esforços fets pel seu propietari, la va abatre una tramuntanada. Es creu que va ser portada de Cuba per un avantpassat de la família De Quintana, que va anar-hi a fer les Amèriques i, per tant, és possible que aquesta magnòlia tingués més de 200 anys.

Fitxa tècnica

Nom català: magnòlia

Nom castellà: magnolia

Nom científic: *Magnolia grandiflora*

Família: magnoliàcies

Fulla: perenne. És verda, gran i lluent a la part superior.

Floració: floreix de maig a juliol.

Fructificació: a la tardor

Origen: Amèrica del Nord

Hàbitat: espècie exòtica

Alçada: pot arribar als 25 m.

Usos i curiositats: se sol plantar com a arbre ornamental als jardins.

Margalló del puig de la Palma

Aquests margallons que viuen al Montgrí donen nom al puig de la Palma. Són els únics de la demarcació de Girona que viuen en estat salvatge, i són els que creixen més al nord de la Península. Cal dir que aquesta petita clapada de margallons són tot femelles. Als anys noranta es va fer una plantada de margallons al paratge del Pelat dels Perers, però no varen sobreviure més enllà de l'estiu següent. Això no obstant, darrerament se n'han fet noves cites en diferents indrets del Montgrí, cosa que permet pensar que la supervivència d'aquesta espècie no està del tot descartada.

Fitxa tècnica

Nom català: margalló

Nom castellà: palmito

Nom científic: *Chamaerops humilis*

Família: arecàcies

Fulla: perenne. És palmada, d'un verd blavós, i formada per 12-15 folíols linears, rígids i punxeguts (20 cm).

Floració: a la primavera

Fructificació: a la tardor

Origen: Europa

Hàbitat: prospera a les regions seques de l'oest de la Mediterrània, tant en substrats rocosos com sorrencs.

Alçada: no sol passar de 2 m en estat natural.

Usos i curiositats: el dàtil o pa de guineu és comestible; és fat i aspre, però s'havia utilitzat contra les diarrees. Els cors tendres es mengen amanits i són considerats aliment exquisit. Les fulles s'usaven per fer escombres, barrets, cabassos, sàries, etc. La recol·lecció d'aquesta espècie a Catalunya requereix una autorització especial, ja que és de les poques espècies vegetals protegides en tot el territori català.

Margalló
(foto L. Madrenas)

Alzina del mas Subirà

L'alzina del mas Subirà té un centenar d'anys aproximadament. Els seus pro-pietaris expliquen que fa uns 50 anys aquesta alzina ja hi era, però bastant més petita. Té uns 9 m d'alçada, 20 m de capçada i 3,10 m de perímetre. Les dues branques que li surten mesuren 1,80 m cadascuna.

Fitxa tècnica

Nom català: alzina, aulina

Nom castellà: encina

Nom científic: *Quercus ilex*

Família: fagàcies

Fulla: perenne. És el·líptica, d'un verd molt fosc; el revers està recobert de pèls grisos.

Floració: a l'abril i al maig

Fructificació: les glans són madures al setembre.

Origen: mediterrani

Hàbitat: a les terres d'hiverns temperats i estius secs

Alçada: arriba als 25 m.

Usos i curiositats: la fusta, dura i resistent, era usada per fer mànecs, eines i rodes de carro. Es fa servir encara en ebenisteria i en construcció. El carbó i la llenya han estat el combustible bàsic a la Mediterrània. De l'escorça s'extreuen tanins. Les glans serveixen d'aliment per al bestiar.

Alzina
(foto L. Madrenas)

Ombú del mas Ral

L'ombú del mas Ral, segons explica el Sr. Josep, el propietari, va ser plantat pel seu pare fa uns 70 anys, d'un esqueix d'un ombú que hi havia a cal Conde i que va morir l'any del fred (el 1956). Ha aconseguit un bon tronc que, a la part més prima, abans de bifurcar-se, mesura 2,62 m de perímetre. Té uns 9 m d'alçada i una capçada d'11 m.

Fitxa tècnica

Nom català: ombú, bellaombra

Nom castellà: ombú, bellasombra, sapote de Sevilla

Nom científic: *Phytolacca dioica*

Família: fitolacàcies

Fulla: persistent en el seu hàbitat i caduca a les nostres latituds

Floració: a la primavera

Fructificació: entre novembre i gener

Origen: Argentina

Hàbitat: bosquets humits de ribera

Alçada: entre 5 i 10 m

Usos i curiositats: l'ombú és àmpliament conegut com a arbre de la Pampa.

El seu tronc és de fusta extraordinàriament tova i poc consistent.

Actualment es planta com a ornamental en parcs i jardins.

Ombú
(foto L. Madrenas)

Agraïments

Genís Baquer i Quimeta Ferrer, del mas Solei; Pere Batlle, *el boter*; Francesc Pagès, *Xico Barnosell*; Joan Bosch i Elvira Castelló; Jaume Subirà, del mas Subirà; Miquel Subirà, de l'horta d'en Reixach; Josep Sureda, del mas Ral; Joan Miquel, del mas Bayó; Miquel Fàbregas i Miquel Pellicer, del mas d'en Bou, i Francesc *Xicu* Casademont.